

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันผู้บริโภคริเริ่มตื่นตัวและหันมาเอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพกันมากขึ้น เนื่องจากการที่ผู้บริโภคต้องเผชิญกับปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยมลพิษและสารพิษต่างๆซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ผู้บริโภคจึงเริ่มให้ความสำคัญต่อการเลือกสรรอาหารที่มีคุณประโยชน์ สะอาดและปลอดภัยต่อสุขภาพมากที่สุด เช่นเดียวกับการเลือกบริโภคน้ำดื่ม จากอดีตผู้บริโภคนิยมบริโภคน้ำบาดาลหรือน้ำประปา แต่ปัจจุบันผู้บริโภคได้หันมาบริโภคน้ำดื่มบริสุทธิ์ในภาชนะที่ปิดสนิททดแทนมากขึ้น เนื่องจากความสะดวกและผู้บริโภคมีความมั่นใจในคุณภาพและความสะอาดของน้ำดื่มดังกล่าวมากกว่า นอกจากนี้สภาพอากาศของประเทศไทยที่ร้อนขึ้นทุกปีส่งผลให้ความต้องการน้ำดื่มของผู้บริโภค โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมืองที่มีประชากรหนาแน่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปัจจุบันตลาดน้ำดื่มของไทยมีมูลค่าสูงถึงประมาณ 4,000 ล้านบาทต่อปีและที่ผ่านมตลาดมีการขยายตัวค่อนข้างสูง¹ จากปริมาณความต้องการน้ำดื่มเพื่อการบริโภคที่เพิ่มขึ้นนี้เองส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหลายรายเล็งเห็นช่องทางการลงทุนและเข้ามาดำเนินธุรกิจผลิตน้ำดื่มบริสุทธิ์

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่สำคัญที่สุดทางภาคเหนือ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยวและการศึกษา ประชาชน นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่นิยมบริโภคน้ำในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ที่มีวางจำหน่ายทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ มากกว่า 220 ยี่ห้อ ปัจจุบันจังหวัดเชียงใหม่ มีโรงงานผลิตน้ำดื่มบริสุทธิ์ ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น 217 แห่ง โดยเป็นโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง 59 แห่ง และอยู่นอกเขตอำเภอเมืองอีก 158 แห่ง² นอกจากนี้ยังมีน้ำดื่มตราต่างๆ ที่เป็นผู้นำทางการตลาดของประเทศ เช่น ตราสิงห์ ตราโพลาลิส และน้ำแร่ที่บรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ซึ่งเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคริสามารถใช้บริการทดแทนน้ำดื่มบริสุทธิ์ได้ เข้ามาแบ่งส่วนการตลาดอีกด้วย ปัจจุบันน้ำดื่มบริสุทธิ์ตราที่เป็นผู้นำทางการตลาด และน้ำแร่ในภาชนะที่บรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท มีส่วนแบ่งทางการตลาดในตลาดน้ำดื่มของจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 40% และส่วนที่เหลืออีก 60% นั้นเป็นของผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธิ์ในท้องถิ่น ซึ่งในอัตราส่วนนี้เป็นส่วนแบ่ง

¹ ทรงพร จันทศ, “คร. ทรงพร จันทศ ผู้เห็นคุณค่าของน้ำดื่ม”, ผู้ส่งออก (1-15 เมษายน 2542):
หน้าที่ 56.

² สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่. รายชื่อผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธิ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ณ 31 พฤษภาคม 2542.

ทางการตลาดของผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ในเขตอำเภอเมืองมากกว่า 50%³ จากภาวะดังกล่าวส่งผล กระทบให้ตลาดน้ำดื่มมีการแข่งขันสูงขึ้นมาก ทั้งการแข่งขันกันระหว่างผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ใน ท้องถิ่นกับผู้ผลิตน้ำดื่มที่เป็นผู้นำทางการตลาดเอง และการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ทั้ง 2 ประเภทกับผู้ผลิตน้ำแร่ ซึ่งเป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้และได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นใน ปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งผู้ผลิตน้ำดื่มทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวมีจุดแข็งและจุดด้อยที่แตกต่างกันไป จาก ภาวะการณ์ดังกล่าว ผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์รายต่างๆ จึงพยายามปรับปรุงและพัฒนาระบบการดำเนินงาน ของตนในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การพยายามพัฒนากรรมวิธีการผลิตให้ ทันสมัยขี้น ลดต้นทุนการผลิตและต้นทุนทางการเงินต่างๆ ให้ต่ำสุด ปรับปรุงการบริหารงานของ กิจการให้ดีขึ้น การขยายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการปรับปรุงการบริการต่างๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ธุรกิจของตนสามารถยืนหยัดอยู่ในธุรกิจประเภทนี้ได้ เติบโตและประสบความสำเร็จในที่สุด แต่ในทางตรงข้ามหากกิจการใดไม่มีการวางแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ อย่าง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแล้ว ย่อมจะไม่สามารถดำรงธุรกิจให้คง อยู่ต่อไปได้และคงต้องออกจากธุรกิจนี้ไปในที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นมูลเหตุจูงใจของผู้วิจัยที่จะศึกษาถึงการดำเนินงานของผู้ ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในด้านการจัดการ การผลิต การตลาดและการ เงิน รวมถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์แก่ผู้วิจัย ผู้ผลิตน้ำดื่มและผู้สนใจลงทุนใน ธุรกิจผลิตน้ำดื่มสามารถนำผลของการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนา ธุรกิจน้ำดื่มและธุรกิจอื่นๆ ให้มีศักยภาพ จนประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ ในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ ใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

³ สัมภาษณ์ คุณเดชา ฐิตธรรมพันธ์ รองประธานชมรมผู้ผลิตน้ำดื่มเพื่อผู้บริโภคจังหวัดเชียงใหม่. 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ดังกล่าว คาดว่าจะได้รับประโยชน์ คือ

1. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานของผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นกับผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานของผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ และผู้ผลิตสินค้าประเภทอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จสูงสุด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานของผู้ผลิตน้ำดื่มในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการจัดการ การผลิต การตลาดและการเงิน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในด้านการจัดการ การผลิต การตลาดและการเงิน

น้ำดื่มบริสุทธ์ หมายถึง น้ำดื่มบริสุทธ์ซึ่งใช้บริโภคตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประกาศให้เป็นอาหารควบคุมเฉพาะ ที่จะต้องมีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน และจะต้องขออนุญาตการผลิตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

ผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ คือ ผู้ผลิตน้ำดื่มบริสุทธ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 59 ราย โดยข้อมูลจากฝ่ายเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2542